

การแก้ปัญหาคอร์รัปชันในยุคดิจิทัลตามแนวพุทธจริยธรรม
**Solving Corruption Problems in the Digital Age
According to Buddhist Ethics**

วัชรมน จันรอง, พระมหาสังคม ช่างเหล็ก,
ธนวัฒน์ วิชัยสูง และ อรพิน พุนประสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

**Watcharamon Chanrong, Phramaha Sangkorn Changlek,
Tanawat Vichaisung and Orapin Phunprasit**

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaiyaphum Buddhist College
Corresponding Author, E-mail : watcharamon33@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชันในยุคดิจิทัลตามแนวพุทธจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า การทุจริตคอร์รัปชันนั้นฝังรากลึกในสังคมเป็นเวลานาน เป็นอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้วยผลเสียที่มีมากมาย สังคมจึงเกิดการตื่นตัวและร่วมกันคิดหามาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามอย่างเป็นรูปธรรม พุทธจริยธรรมถือเป็นหลักการสำคัญในการปฏิบัติตนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี และการอยู่ร่วมกันด้วยดีของสังคม แนวคิดพุทธจริยธรรมพยายามอธิบายได้ชัดเจนอย่างมากแต่ก็ถูกละเลยไปอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะหิริโอตตปปะฆราวาสธรรม และทิส 6 หากนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการสร้างระบบป้องกันที่ดี เชื่อมั่นว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะลดน้อยลงไปในที่สุด

คำสำคัญ : คอร์รัปชัน; ยุคดิจิทัล; พุทธจริยธรรม

Abstracts

This academic article aims to solve corruption problems in the digital age according to Buddhist ethics. According to studies, it has been found that Corruption was deeply rooted in society for a long time. It was a crime that severely affects the development of the country in economic, social and political. With a lot of negative effects, The society has become alert and come together to come up with various measures in preventing and concrete suppress. Buddhist ethics was an important principle in conducting oneself for a good life and the coexistence of society. The concept of Buddhist ethics tried to be very clear but it was unfortunately ignored. especially the moral shame, moral dread, virtues for lay people and 6 directions. If concepts

---

* วันที่รับบทความ: 26 เมษายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 24 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 26 มิถุนายน 2564

Received: April 26, 2021; Revised: June 24, 2021; Accepted: June 26, 2021

were applied through the process of creating a good defense system, Certainly believe that the problem of corruption will be reduced in the end.

Keywords: Corruption; Digital Age; Buddhist Ethics

บทนำ

ปัญหาการคอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและเสียหายทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของคนไทยอย่างรุนแรง เพราะทำให้เกิดการเร่งรัดใช้จ่ายทรัพยากรธรรมชาติ สาธารณะสมบัติ งบประมาณ ฯลฯ ในระยะสั้นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งเกิดขึ้น ทุกองค์กร หน่วยงาน ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มนักการเมือง นักการเมืองท้องถิ่น ข้าราชการไทยทุกองค์กร ทุกหน่วยงาน ทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งกลุ่มคนที่ทำการทุจริตคอร์รัปชันเหล่านี้ ล้วนเป็นคนกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการอนุมัติโครงการ และ งบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง มากกว่าไปสร้างผลประโยชน์ระยะยาวของประชาชน ส่วนใหญ่ การเร่งรัดทำลายทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการเพื่อแสวงหาผลกำไรสูงสุดขององค์กรเอกชน ทำให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อม การขาดสมดุลในระบบนิเวศการขาดสมดุลระหว่างเมืองกับชนบท การ กระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาความยากจน และปัญหาทางสังคม และวัฒนธรรมอื่นๆ เช่น ค่านิยมที่เห็นแก่เงิน เห็นแก่การบริโภคนิยม และเห็นแก่ตัว เป็นต้น ซึ่งมีการพัฒนาการทั้งรูปแบบและวิธีการต่างๆ โดยการปลุกปั่นของนักการเมืองและพรรคการเมืองทุกพรรคที่ทุจริตคอร์รัปชันร่วมกับข้าราชการและนักธุรกิจ การเมือง (Srivithaya, 2015 : 20-29) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่อง แนวโน้มของคอร์รัปชันใน ประเทศไทย พบว่า ในแต่ละปีพ่อค้าและนักธุรกิจกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชันเป็น จำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถอำนวยความสะดวกแก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ทำ ให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ทำให้ประชาชนต้องได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มักจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบ (จารุวรรณ สุขมา ลพงษ์, 2556 : 68)

จะเห็นได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อทั้งในระดับจุลภาคไปจนระดับมหภาค แม้รัฐบาลในแต่ละ สมัยจะออกนโยบายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็ตาม ก็ไม่ได้ทำปัญหาเหล่านี้ ลดลงแต่อย่างใด นั่นก็เป็นเพราะว่า มนุษย์มีความโลภมาก ไม่เกรงเกิดต่ออาญาแผ่นดิน ดังนั้นการแก้ไขปัญหา ดังกล่าว หน่วยงานรัฐ และเอกชน รวมถึงนักวิชาการต่างๆ พยายามนำเสนอทางออก และแนวทางแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่ผล ทำให้รัฐบาลจะต้องกลับมาทบทวนเพื่อหาแนวทางการในการแก้ไขปัญหาถึงรากเหง้าอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ และความเกรงกลัวต่อความชั่ว ซึ่งแนวคิดแนวคิดพุทธจริยธรรม พยายามอธิบายได้ชัดเจนอย่างมากแต่ก็ถูกละเลยไปอย่างน่าเสียดายโดยเฉพาะหลักหิริโอตตปปะ หลักขราวาส ธรรม และศีล 6 หากนำธรรมข้างต้นมาใช้ผ่านกระบวนการสร้างระบบป้องกันที่ดี เชื่อว่าปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันจะหมดลงไปในที่สุด

ปัญหาคอร์ปชั่นในมุมมองเชิงปัจเจกและเชิงสังคม

1. คอร์ปชั่นในมุมมองเชิงปัจเจก : กิเลสภพ

ดังที่ทราบมาแล้วข้างต้นว่า มนุษย์ประกอบด้วยกายกับจิต (ในภาษาไทยเรียกว่าใจ) แต่โดยฐานะแล้ว “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” เพราะจิตเป็นผู้สั่งกายและวาจาให้กระทำการต่าง ๆ ตามที่จิตปรารถนา ดังพุทธภาษิตในขุททกนิกาย ธรรมบทว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจอันโทษประทุษร้ายแล้ว กล่าวอยู่ก็ตาม ทำอยู่ก็ตาม ทุกข์ย่อมไปตามบุคคลนั้น เพราะทุจริต 3 อย่างนั้น เหมือนล้อหมุนไปตามรอยเท้าโคผู้ลากเกวียนไปอยู่ ฉะนั้น ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐสุด สำเร็จด้วยใจ ถ้าบุคคลมีใจผ่องใส กล่าวอยู่ก็ตาม ทำอยู่ก็ตาม สุขย่อมไปตามบุคคลนั้นเพราะสุจริต 3 อย่าง เหมือนงามีปกติไปตามฉนวนนั้น”(ขุ.ธ. 25/11/11) ด้วยเหตุนี้ กายและวาจาจึงเป็นเครื่องมือของใจที่จะทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ ตามเจตนาของผู้กระทำนั้น

พุทธศาสนาชี้ให้เห็นว่า การกระทำอันชั่วร้ายมีรากเหง้ามาจากเจตนาอันไม่บริสุทธิ์ 3 อย่างคือ โลภะ โทสะ และโมหะ กับตัณหา เป็นกิเลสภพ (ขุ.ม. 29/2/1) และเมื่อพิจารณาจากรากเหง้าแห่งความชั่วและตัณหาเหล่านี้ การคอร์ปชั่นน่าจะมาจากส่วนของโลภะมากที่สุด เพราะความอยากได้ อยากมี เกินกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นสาระสำคัญของกิเลสชนิดนี้

ปัจเจกชนผู้มีความโลภ อยากได้ อยากมี ในทางที่ผิดทำนองคลองธรรม และตัดสินใจใช้กายและวาจาเป็นเครื่องมือในการสนองกิเลสของเขา การกระทำของเขาจะแสดงออกมาทางกายและวาจาที่ทุจริต ด้วยการล่วงละเมิดศีล 5 ในข้อที่ 2) การกระทำเช่นนี้จัดอยู่ในขอบข่ายของการคอร์ปชั่น ซึ่งสามารถวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้ (คณะสงฆ์และรัฐบาล. 2557: 241-242)

1.1 วิเคราะห์ความหมายในแนวแคบคอร์ปชั่นก็คือ การละเมิดศีลในข้อที่ 2 ได้แก่

การลักทรัพย์ (stealing) ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางกาย ซึ่งเข้าข่ายการเรียกร้องผลประโยชน์เกินกว่าที่ควรจะได้ ซึ่งไม่ถูกต้องทั้งทางกฎหมายและทางจริยธรรม และไม่ว่าทั้งต่อหน้าหรือลับหลัง เช่น 1) ลัก คือ ขโมยเอาลับหลัง และสามารถขยายไปถึงการไม่กระทำตามที่แบบตรงไปตรงมา แต่ใช้ลัทธิพรรคพวกนิยม 2) ฉก คือ ชิงเอาซึ่งหน้า 3) ฉ้อ คือ โกงเอา เช่น การฉ้อฉล โดยใช้กองทุนของรัฐเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง 4) ปล้น คือ รวมหัวกันแย่งเอา ซึ่งขยายไปถึงการใช้อิทธิพลทางการเมืองเพื่อหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นสมบัติของคนทั้งชาติ 5) เบียดบัง คือ ปกปิด หรือซุกซ่อนเอาบางส่วน เช่น ปกปิดการบริหารที่ไม่ถูกต้องบางอย่าง การคอร์ปชั่นเชิงนโยบาย 6) ลักลอบ คือ แอบนำเข้าหรือออก เช่น ให้ตั้งงบประมาณหรือตั้งโครงการที่ตนมีบริษัทดำเนินธุรกิจประเภทนั้นอยู่แล้ว และเข้าไปประมูลเองโดยตั้งงบประมาณให้สูงแล้วให้บริวารเข้าไปประมูล 7) สับเปลี่ยน คือ สับเปลี่ยน โยกย้ายตำแหน่งข้าราชการรัฐวิสาหกิจโดยไม่ชอบธรรม เพื่อให้พวกพ้องของตนได้อยู่ในตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองและการบริหารหรือการสับเปลี่ยนทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัว ซึ่งอาจกระทำโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หรือที่เรียกกัน

ว่า เครพโตคราซี (Kleptocracy) 8) ยักยอก คือ เบียดบังเอาของในหน้าที่ตน เช่น การยักยอกเอาวัสดุอุปกรณ์ขององค์กรหรือของรัฐไปใช้ในเรื่องส่วนตัว 9)ปลอม คือ ทำของที่ไม่จริง เช่น การปลอมแปลงเอกสารเพื่อประโยชน์ทางการเมือง

1.2 วิเคราะห์ในแนวกว้าง ศิลปินนาทานนี้ยังกินความไปถึงการล่องละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การละทิ้งหน้าที่หรือการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในสิ่งที่ทำไป รวมถึงพฤติกรรมทางวาจาและการล่อลวงด้วยลายลักษณ์อักษรด้วย

ตุ้ คือ เถียงเอา เช่น ตุ้เอาสมบัติพี่น้องมาเป็นของตน โดยอ้างว่า ก่อนตายพ่อแม่ยกสมบัติให้ตนคนเดียว ทั้ง ๆ ที่ไม่จริง

กรรโชก คือ ชูเอา เช่น การชูเชิญบังคับให้รับสินบนและการให้สิ่งล่อใจแกมบังคับ เพื่อแลกกับการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและครอบครัว เป็นต้น หรือใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการเพื่อไปข่มขู่ คุกคาม และทำร้ายให้เกิดความเกรงกลัวในการชุมนุมประท้วงนโยบายรัฐบาล

หลอก คือ ทำให้เขาหลงเชื่อ เช่น การหลอกประชาชนผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้ โดยหวังว่ารัฐบาลจะทำตามสัญญาที่ให้ไว้ในนโยบายหาเสียง เมื่อได้เป็นรัฐบาลแล้วไม่ทำตามสัญญา

ลวง คือ บ้ายเบี่ยงลวงเขา เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วน

บางอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียมเพื่อลวงประชาชน เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำตาล น้ำมันพืช เป็นต้น

ตระบัด คือ ปฏิเสธ เช่น ปฏิเสธว่าตนไม่ได้ทุจริต แต่แท้ที่จริงทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ

พฤติกรรมดังกล่าว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียกร่องผลประโยชน์เกินกว่าที่ควรจะได้ซึ่งไม่ถูกต้องทั้งทางกฎหมายและทางจริยธรรม เป็นพฤติกรรมที่ทุจริตและเข้าข่ายการคอร์รัปชั่นทั้งสิ้น

กล่าวโดยสรุป คอร์รัปชั่นในมุมมองเชิงปัจเจกจะมองเข้าไปถึงมโนธรรมในใจของแต่ละบุคคลว่ามีเจตนามาจากกุศลมูล (รากเหง้าความดี) เช่น ความไม่โลภ เป็นต้น หรืออกุศลมูล (รากเหง้าความชั่ว) ซึ่งแต่ละคนย่อมรู้ดีแก่ใจ เมื่อต้องการคอร์รัปชั่นก็จะใช้กายและวาจาเป็นเครื่องมือและแสดงออกด้วยการละเมิดศีล 5 ในข้อที่ 2 ซึ่งผลที่เกิดขึ้นก็คือ การกระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งโทษ ผู้รู้ดีเตียน ไม่เป็นประโยชน์ นำมาซึ่งความทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการบั่นทอนคุณภาพชีวิตให้เสื่อมถอยลงไป

2. คอร์รัปชั่นในมุมมองเชิงสังคม : วัตถุประสงค์

การคอร์รัปชั่น ไม่ได้เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคนเสมอไปหากมองในเชิงโครงสร้างทางสังคม ทั้งทางสังคมหน่วยย่อย และสังคมหน่วยใหญ่ในระดับชาติและนานาชาติ เนื่องจากมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก (being in the world) จึงต้องเผชิญกับสภาวะทางจริยธรรมของคนในสังคมทุกระดับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น มีทั้งสังคมในชีวิตจริงและสังคมในโลกออนไลน์ ความหมิ่นเหม่เรื่องคอร์รัปชั่นก็เลยมีความซับซ้อนซ้อนเงื่อนตามไปด้วย เคยคิดใหม่ว่า พฤติกรรมเหล่านี้เป็นการคอร์รัปชั่น

หรือไม่ เช่น 1) การที่เราดึงภาพ (picture) หรือดาวน์โหลดข้อความทางความคิดของคนอื่นมาทำรายงานหรือเสนองานทางเพาเวอร์พอยท์ (power point) โดยไม่อ้างที่มาที่ไปหรือเจ้าของผลงานให้ชัดเจน 2) การเข้าไปดาวน์โหลดวีดีโอคลิป (video clip) หนังคนโรง หรือเข้าไปดูหนังในเว็บไซต์ต่างๆ โดยไม่ต้องซื้อแผ่น ดาวน์โหลดเพลง MP3/MP4/Music MV โดยไม่ต้องเสียเงินซื้อแผ่นเพลงให้สิ้นเปลือง 3) การเข้าไปดาวน์โหลดโปรแกรมต่างๆ ที่เป็นของ copy แต่เขียนไว้ว่า Free Download จากเจ้าของเว็บไซต์ใจดีที่มีแจกใน Google 4) การไปลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ร้านหรือห้างชื่อดังโดยไม่ต้องซื้อแผ่นแท้มาลงเอง เช่น โปรแกรม SPSS ที่ใช้กันทั่วไปในหมู่นักวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ฯลฯ

นี่เป็นเพียงการยกตัวอย่างให้เห็นว่า ในโลกปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อน เปิดโอกาสให้คนในสังคมได้ฉกฉวยผลประโยชน์ได้อย่างง่ายดาย ทำ (ร่วมกัน) กันเป็นประจำ รู้กันในสังคม ยอมรับกันว่าเป็นทางออกที่ดี เพราะเอื้อประโยชน์ให้แต่ละคนได้ประหยัดค่าใช้จ่าย

นอกจากนี้ คนในสังคมบางกลุ่มยังรับเงินนักรบเมืองที่มาซื้อสิทธิจากประชาชนที่ยอมขายเสียง โดยคนที่รับเงินอ้างเหตุผล (วิบัติ) ต่างๆ นานา เช่น 1) รัฐบาลไหนเขาก็ซื้อเสียงทั้งนั้น ไม่อย่างนั้นก็ได้เป็นหรือ 2) ถึงฉันไม่รับ คนอื่นก็รับ คนเหล่านี้ก็ต้องไปเป็นนายกอยู่ดี ดังนั้น รับไว้ดีกว่า จะได้มีเงินใช้ รับมาแล้วก็ไม่เห็นจำเป็นต้องเลือกก็ได้ เขาไม่รู้หรือ 3) ไม่รับเงินเขาก็ไม่ได้ เพราะเขาจะหาว่ารับเงินจากพรรคอื่นมาแล้วไม่ยอมให้มีเรื่องก็เลยต้องรับ เมื่อรับมาแล้วก็ต้องเลือกเขา ไม่เช่นนั้นถือว่าอกตัญญู 4) ประนีประนอมดีกว่า พรรคไหนให้ก็รับไว้ให้หมด ใครให้เงินมากก็ลงคะแนนเสียงให้หลายคนหน่อย แบ่งตามอัตราส่วนที่ให้อย่างสมน้ำสมเนื้อ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง และกำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่คนในสังคมไทยมักจะหลีกเลี่ยงที่จะพูดกันในสิ่งเหล่านี้ เพราะตนเองก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เคยทำพฤติกรรมเช่นนี้

สิ่งที่บิบบิ้นเหล่านี้ ในทางพุทธศาสนาเรียกว่า “วัตถุกาม” ในความหมายเชิงแคบ หมายถึง วัตถุสิ่งของเครื่องล่อใจให้เกิดกิเลส เช่น เงินทอง ที่ดิน รถหรู เป็นต้น ในความหมายเชิงกว้าง หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตจิตใจได้แก่มนุษย์และสัตว์ต่างๆ (ขุ.ม. 29/2/1)

สาเหตุของการคอร์รัปชัน

เหตุแห่งการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อมุ่งประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้องไม่ว่าจะเกิดขึ้นในภาครัฐหรือเอกชนถ้าพิจารณาในแง่พุทธศาสนาแล้วจะเห็นได้ชัดว่า เกิดจาก “ตัณหา” และ “กิเลส” ซึ่งครอบงำคนผู้ทุจริต หรือ คิประพฤติมิชอบทั้งสิ้น

ตัณหา คือ ความทะเยอทะยานอยาก ความดิ้นรน ความปรารถนา ความเล่นหาอาลัย โดยแบ่งตัณหาได้ 3 ประเภท คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551 : 86)

1. กามตัณหา หมายถึง ความทะเยอทะยานอยากในกาม ความอยากได้กามคุณ คือ สิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้งห้า

ค้นหาในกาม หมายถึง ความอยากในกาม โดยทั่วไปได้แก่ ความอยากในกามคุณ 5 (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) ที่ชวนให้รักชกให้ใคร พาใจให้กำหนดยินดี โดยสูงสุด ได้แก่ความยินดี ความพอใจ ความติดใจ ในกามภพอันเป็นภูมิที่เกิดของผู้ยังต้องเสพกามและสมบูรณไปด้วยกาม เช่น โลกมนุษย์หรือเทวโลก เป็นต้น กามตัณหาจึงเป็นความโง่ ความหลง ความยึดมั่นถือมั่นด้วยอวิชา ภาษาบาลีใช้คำว่า เคี้ยวกิน คือ คนเป็น ทาสของกามตัณหา ยอมทนลำบากนานาประการเพื่อจะให้ได้มา

2. ภวตัณหา หมายถึง ความทะยานอยากในภพความอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้จะเป็นอย่างใด อย่างหนึ่ง อยากรคงอยู่ตลอดไป เป็นความใคร่อยากที่ประกอบด้วย ภวทิฐิ หรือสัสสตทิฐิ ซึ่งภวตัณหา ใจความมุ่งหมายความกำหนดยินดีในรูปภพและอรูปรภพ คือความพอใจติดใจในฉานด้วยความปรารถนาภพอัน เป็นความยินดีที่ประกอบด้วยสัสสตทิฐิ คือความเห็นว่าคุณสิ่งทุกอย่างเป็นของเที่ยงแท้ ยั่งยืน มีติดต่อกันไปไม่ เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เช่นอยากอยู่ อยากเป็นเช่นที่เป็นอยู่ตลอดไป ภวตัณหา จึงเป็นความอยากเป็นด้วย อวิชา เช่น อยากเป็นใหญ่ อยากมีตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ อยากมีอำนาจ อยากสาวไม่อยากแก่

3. วิภวตัณหา หมายถึง ความทะยานอยากในวิภพ ความอยากในการพรากพ้นไปแห่งตัวตนจากความ เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่ปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ ความใคร่อยากที่ประกอบด้วย วิภวทิฐิ หรืออุจเฉททิฐิ ซึ่งอุจเฉททิฐินี้ เป็นความคิดที่ผิด คือเห็นว่าภพชาติไม่มี อันเป็นความเห็นผิดที่ทำให้ไม่ คำนึงถึงบาปบุญคุณโทษ เพราะความเห็นชนิดนี้เชื่อว่าชาติหน้าไม่มี คนเราตายแล้วสูญ จึงทำให้ปฏิบัติตนไป ตามใจปรารถนาด้วยอำนาจของตัณหา โดยไม่กังวลถึงผลที่จะตามมาภายหลัง วิภวตัณหา จึงเป็นความไม่ อยากรเป็น ไม่อยากรเป็นโน่นอยากรเป็นนี้ ไม่ใช่ไม่อยากรเป็นด้วยความรู้ที่ถูกต้อง แต่ไม่อยากรเป็นด้วยความโง่ ความเอือมระอา คือ ภาวะที่อยากพ้นจากภาวะที่ตนไม่ต้องการ ไม่อยากได้ เช่น อยากพ้นจากความยากจน จากความเจ็บไข้ หรือไม่อยากรเจอหน้าคนที่ไม่ชอบใจ เป็นต้น

วิธีการแก้ปัญหาคอร์ปชั่นเชิงพุทธจริยธรรมในระดับปัจเจกและสังคม

วีรวิท คงศักดิ์ กล่าวว่า “คุณธรรม” เป็นสิ่งฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งเรียกว่า จิตวิญญาณ (Spiritual) ทำให้ประพฤติดี มีประโยชน์ต่อสังคมได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องมีคนบอกหรือ เตือน จึงสามารถสอน แนะนำ ให้ ผู้อื่นประพฤติดีได้ และได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างในเรื่องคุณงามความดีให้กับคนอื่นในสังคม (วีรวิท คง ศักดิ์, 2555 : 26)

ส่วนจริยธรรม มีระดับต่ำกว่าคุณธรรม เนื่องจากต้องมีคนบอกหรือ เตือน เพื่อปลูกจิตสำนึกว่า สิ่งนี้จึง ปฏิบัติ สิ่งนี้ไม่ดีไม่พึงปฏิบัติ สิ่งที่ดีเหมือนกันในสังคม คือ จรรยาบรรณ (Code of Conducts) โดยอาจมีการ ลงโทษเมื่อฝ่าฝืนบ้าง เช่น การให้ออกจากสังคมนั้น เพราะการลงโทษทางสังคม (Social sanction) อย่างที่ เริ่มมีปรากฏขึ้นในสังคมไทยขณะนี้ คำสอนของพระพุทธเจ้าล้วนแต่มีคุณค่าในทางดับทุกข์ทั้งสิ้น เพียงปฏิบัติ ข้อใดข้อหนึ่ง หรือชุดใดชุดหนึ่งของคำสอนนั้น ก็จะเชื่อมโยงไปสู่ธรรมะข้ออื่นๆ อย่างเป็นระบบเครือข่าย บาง ท่านอาจไม่เห็นด้วย เพราะถ้า “คันตรงไหน” ก็ต้องเกา “ให้ถูกที่คัน” ถึงจะ “หายคัน” จึงขอเสนอหลักธรรมที่

เห็นว่ามีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกันกับการแก้ปัญหาคอร์ปชั่นโดยตรง เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 65)

1. ถ้าแก้ในระดับปัจเจกชน ก็ควรแก้ด้วยหลักทริโอดตัปปะ เพราะถ้าแต่ละคนละอายและเกรงกลัวต่อบาปกรรมแล้ว ก็จะไม่กล้าคอร์ปชั่นอย่างแน่นอนประการ

2. ถ้าแก้ในระดับสังคมหน่วยย่อย เพียงแต่ใช้คำสอนเรื่องทิศ 6 (direction or quarters) ทุกคนก็จะรู้หน้าที่ของตนที่ควรปฏิบัติแก่คนรอบข้างด้วยความสุจริตและซื่อสัตย์ เช่น เหมภูมิทิศ (ทิศเบื้องล่าง) สอนว่าเจ้านายควรดูแลคนทำงานที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ด้วยการให้ค่าจ้างสมควรแก่งานและความเป็นอยู่ (ที.ม. 10/297/343) เป็นต้น

3. แต่ถ้าแก้ในระดับสังคมหน่วยใหญ่ ก็ควรใช้หลักขราวาสธรรม 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 113-114) เพราะครอบคลุมในทุกอาชีพ เพียงแต่คนในสังคมโดยรวมต่างมีสัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะสังคมก็จะไม่มีการคอร์ปชั่นอีกต่อไป

ดังนั้น คำสอนในพุทธศาสนาแม้ว่าจะแก้ปัญหาคอร์ปชั่นได้ แต่มีเงื่อนไขอยู่ว่า แก้ได้เฉพาะคนประกอบด้วยศรัทธาและปัญญา 2 กลุ่มเหล่านี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 181)

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่เชื่อในโลกหน้าตามหลักศรัทธาคำสอนในพุทธศาสนา

กลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มพุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า มีความไว้วางใจในศาสนาอย่างเต็มที่ มีความทุ่มเท (commitment) คือ ลงมือปฏิบัติตามคำสอนด้วยใจจริง เชื่อว่านรก สวรรค์ มีจริง เทพ เทวดา อินทร์ พรหม มีอยู่จริง จะทำบาปหรือคอร์ปชั่นก็ไม่กล้าทำเพราะละอายต่อผีसाงเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มองไม่เห็น ทั้งยังเกรงกลัวต่อบาปกรรมที่จะส่งผลให้ตนเองไปเกิดในนรก ได้รับความทุกข์ทรมานในโลกหน้า

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่แสวงหาความสุขด้วยปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

กลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มปัญญาชนที่อาจนับถือพุทธศาสนาหรือไม่นับถือพุทธศาสนาก็ได้ ที่ต้องการศึกษาคำสอนในพุทธศาสนาเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือพัฒนาคุณภาพจิตใจให้มีคุณภาพมากขึ้น คนกลุ่มนี้มีความละอายต่อการทำชั่ว ไม่ใช่เพราะอายผีसाงเทวดา แต่เพราะมีความเห็นอกเห็นใจตนเอง ความละอายดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนและหลังการกระทำชั่ว เป็นความละอายชนิดที่เข้าถึง Intuition ในสภาวะจิตใจโดยตรง ด้วยการเห็น “โทษ” ของพฤติกรรมที่ไม่ดีว่าได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพจิตใจ ทำให้คุณภาพจิตใจเสื่อมลง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นก็คือ ความสุขทางใจที่เคยได้รับก็ลดลงไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นความอึดอ้อมใจ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจ ความสบายใจ เป็นต้น นอกจากจะละอายต่อบาปแล้ว ยังเกรงกลัวต่อบาปด้วย แต่ความเกรงกลัวดังกล่าว ไม่ได้เกรงกลัวการถูกลงโทษในนรก แต่เกรงกลัวว่าบาปที่ตนได้กระทำนั้น จะบั่นทอนความสุขทางปัญญาซึ่งเป็นความสุขแท้ตามความเป็นจริงของมนุษย์ เป็นลิขสิทธิ์ที่มีเฉพาะมนุษย์เท่านั้น ส่วนสัตว์ พืช และสสาร ไม่อาจได้ลิ้มรสความสุขประเภทนี้ได้

ปัญหาก็คือ มีบางกลุ่มที่ไม่เชื่อโลกหน้า ไม่นับถือศาสนา เพราะไม่ได้มีศรัทธาหรือความเต็มใจที่จะทำ ความดีตามคำสอนของศาสนาอยู่แล้ว บางคนดูถูกศาสนาด้วยซ้ำว่าเป็นเรื่องมงายไร้สาระ หากคนเหล่านี้ คอรัปชั่น เราจะเอาคำสอนในพุทธศาสนาไปอบรมเขา เขาก็คงไม่รับ เพราะเขาไม่ได้ศรัทธา และไม่ได้ต้องการ พัฒนาคุณภาพชีวิตเหมือนกลุ่มปัญญาชน

ส่วนในกลุ่มที่นับถือศาสนาอื่น ไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญในการอบรม แม้ว่าแต่ละศาสนาจะสอนคนให้ เป็นคนดีต่างกัน แต่ก็ร่วมมือกันได้ หากศาสนิกชนแต่ละศาสนาพยายามตีความคำสอนให้ตรงตามเจตนารมณ์ ของศาสดาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำดีมีสุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งแก่คนในศาสนาและต่างศาสนา ความแตกต่างไม่ใช่ความแตกแยก แต่เป็นสีสันของโลก เป็นพรสวรรค์ของ แต่ละศาสนา ปัญหาจึงอยู่ที่คนตีความมากกว่าว่าจะตีความศาสนาเพื่อเบียดเบียนซึ่งกันและกันหรือตีความ เพื่อให้เกิดสันติภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่จะทำอย่างไรให้คนที่ไม่นับถือศาสนา หันมา นับถือศาสนาหรือให้คนที่คอรัปชั่นหันมาแสวงหาความสุขด้วยปัญญา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ศาสนาเป็น เรื่องของศรัทธา ไม่ใช่เรื่องที่ต้องบังคับให้นับถือ ดังนั้น ใครจะเลือกนับถือศาสนาใดหรือไม่ นับถือจึงเป็นเรื่อง ของสิทธิเสรีภาพที่ควรให้เขาเหล่านั้น ตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีวิจารณญาณ สิ่งสำคัญจะสร้างคนให้มี วิจารณญาณได้อย่างไร

แนวทางที่จะนำหลักการเหล่านี้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้ ผู้เขียนขอเสนอนโยบายไว้ว่า ควรจัดการอบรม เพื่อปลูกและปลูกจิตสำนึก ค่านิยม ด้านจริยธรรม ศีลธรรม ให้กับสังคมในทุกภาคส่วน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาในทุกระดับ โดยมีการจัดอบรมให้เกิดการปฏิบัติอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง โดยที่มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมีจิตอาสาอย่างแท้จริง หากไม่มีหรือมีน้อยก็ต้องช่วยกัน สร้างและขยายที่มหาวิทยาลัยทั่วๆ ไปให้ได้อย่างมาก และต้องมีคุณภาพด้วย แม้นโยบายดังกล่าวนี้จะต้องทำในระยะ ยาวและอาจเห็นผลได้ช้าในบุคคลบางกลุ่ม แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะในทางพุทธศาสนาเชื่อว่า คนจะดีได้ก็ด้วย การอบรม (ภาวนา) ฝึกฝนตนเอง โดยการศึกษาและปฏิบัติไปตลอดชีวิต

จากนโยบายดังกล่าว พุทธศาสนาจะช่วยเกณฑ์เสริมให้กับสังคมเท่านั้น เพราะผู้เขียนไม่ได้คาดหวังว่า ศาสนาจะแก้ปัญหาคอรัปชั่นได้ทั้งหมดแบบอุดมคติ (Ideal) เนื่องจากโลกแห่งความเป็นจริงไม่ได้เป็นโลกแห่ง อุดมคติตั้งแต่ต้น ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสกับท่านรัฐपालะว่า “อุโน โลโก อติโต ตณหาทาโส โลก (หมายรวมถึง มนุษย์) บกพร่องอยู่เป็นนิตย์ (เพราะยังมีกิเลส) ไม่รู้จักอิ่ม (ในความอยาก) เป็นทาสแห่งตัณหา” (ม.ม. 13/446/310) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ พระองค์จึงทรงออกผนวชเพื่อแสวงหาความหลุดพ้นจากโลกแห่งตัณหาให้ได้ ความบกพร่องที่ไม่มีวันสมบูรณ์ของมนุษย์นี้ก่อให้เกิดแนวคิดที่ว่า “ความเข้าใจของมนุษย์มีสิทธิ์ก้าวหน้า เรื่อยไป แต่ไม่มีวันสมบูรณ์” เพราะฉะนั้น หากเรายอมรับหลักการนี้ ก็ต้องเชื่อว่า ถ้ามนุษย์ไม่สามารถละ ตัณหาได้หมดทุกคน โลกนี้ก็ไม่มีความสมบูรณ์แบบในเชิงอุดมคติได้ แต่ก็สามารถเป็นเกณฑ์เสริมได้ เพราะ มนุษย์มีสิทธิพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปได้ สามารถทำดีเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยถือว่าเป็นความดีที่ทำด้วยความสมัครใจไม่ใช่ทำเพราะโดนบังคับเหมือนทางกฎหมาย สิ่งเหล่านี้เป็นเกณฑ์เสริมที่

ช่วยให้ปัญหาการคอร์ปชั่นลดลงได้ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ศึกษาและปฏิบัติได้ ตามนโยบายที่ได้เสนอไว้ข้างต้น

ถ้าพิจารณาให้ดีก็จะพบว่า กามฉันทะนี้เป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความกระหายและอยากอยู่ในใจ ความอยากได้คอยครอบงำและบงการชีวิตของเรา เราไม่มีความพอใจก็เพราะว่าสิ่งที่เรามีอยู่แล้วยังไม่ดีพอ เรามักแสวงหาที่จะเห็นรูปที่สวยงามกว่าเดิม ได้ยินเสียงที่ไพเราะ กินอาหารที่อร่อยกว่าเดิม มีคู่ครองที่ดี เราอยากให้ผู้ชื่นชม ให้ผู้อื่นรัก เราจึงพยายามแสวงหาประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจอยู่ตลอดเวลา ความคิดเหล่านี้ได้วนเวียนอยู่ในใจของเรา แต่สิ่งที่สนองความอยากไม่ใช่ปัญหา แต่ปัญหาอยู่ที่ความรู้สึกยังไม่พอ ซึ่งก็เกิดจากความเชื่อว่า ถ้าเราได้ทุกสิ่งทุกอย่างแล้วเราจะมีความสุขก่อให้เกิดปัญหาการคอร์ปชั่นกีดกันระบบเศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศชาติ ปัญหาของการแสวงหาความสุข และความสงบอย่างถาวรจากกามฉันทะ ซึ่งมันไม่เที่ยงและขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมภายนอก มันอาจจะทำให้เราพอใจชั่วคราวแล้วจากนั้นเราก็จะเบื่อ ไม่พอใจ หงุดหงิด แล้วก็แสวงหาประสบการณ์ใหม่ต่อไป

กามฉันทะ ผิดจิตให้แสวงหาความสุขซึ่งอยู่ในอนาคต จนทำให้เราไม่รับรู้อยู่กับปัจจุบัน เรามักจะหลงอยู่กับความคิดที่ว่า “ถ้าได้อย่างนั้น อย่างนี้” เช่น “ถ้าเรามีเงินพอที่จะเดินทางไปเรื่อยๆ และไม่ต้องกลับบ้านเราก็จะมีความสุข”, “ถ้าเรามีที่ดินงามๆ สักผืน เราจะมีความสุข” เรามักจะผัดผ่อนเวลาของความสุขไปเรื่อยๆ โดยที่ไม่ได้พิจารณาให้เห็นถึงโทษ และความทุกข์ เนื่องจากความอยากและการใช้ชีวิตแบบนี้ และทำให้ความสงบสุขของเราขึ้นอยู่กับสิ่งภายนอก

ความอยากในกามทำให้เราต้องแสวงหา ต้องการได้บุคคล สัตว์ สิ่งของ เป็นความรู้สึกว่าย่างขาดเหลือไม่พอใจ เป็นการผลึกเวลาปัจจุบัน ออกให้พันตัว ต่างไปจากอารมณ์ที่เป็นสมาธิ ที่ความรู้สึกจะปล่อยจิตให้คล้อยไปกับวินาทีปัจจุบัน ไม่ยึดถือ ปล่อยวาง

ความอยากจึงเป็นศัตรูตัวสำคัญที่ขัดขวางมนุษย์ทั้งหลายผู้แสวงหาความสุขจะต้องเจอปัญหาการคอร์ปชั่นหรือความทุกข์ที่เกิดขึ้น มักเกิดขึ้นมาจากความทะยานอยาก หรือความพอใจอยากได้จนเกินประมาณ คืออยากได้ในกามคุณเพื่อนสนองความความต้องการทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ความอยากที่จะมีอยู่คงอยู่ตลอดไป และความอยากที่จะพ้นจากสภาพที่ไม่พึงปรารถนา อยากทำลายหรือดับสูญ รวมความแล้วได้แก้ต้นเหตุ 3 คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา (อง.ฉก. 22/377/398), (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 86)

วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ นั้น ต้องรู้ถึงสาเหตุของปัญหาและแก้ไขตามสาเหตุอย่างถูกต้อง และวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คือ การแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ อันเป็นพื้นฐานเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เพราะในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรานั้นต้องมีการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา นั่นคือต้องมีการเผชิญกับปัญหาต่างๆ และต้องตัดสินใจเสมอ และอริยสัจ นี้ก็เป็นหลักธรรมที่ทำให้ผู้เข้าถึงสามารถเป็นผู้ประเสริฐได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ - (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 155)

1. อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ หรือความจริงของพระอริยเจ้า

1) ทุกข์ หมายถึงความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เป็นสภาพที่ทนได้ยาก เป็นสภาวะบีบคั้น ขัดแย้ง ขัดข้อง มีความบกพร่องไม่สมบูรณ์ในตัวเอง ได้แก่ ชาติ ชรา มรณะ ซึ่งเป็นสภาวะปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือสภาพปัญหาอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตแก่ผู้ที่ยึดมั่นด้วยอุปาทาน ทั้งนี้เพราะปัจจัยต่างๆ ที่ประกอบขึ้นเป็น สิ่งที่มีสภาพเป็นไตรลักษณ์ คือสภาวะที่ไม่มีความยั่งยืน มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่สามารถยึดถือเป็น แก่นสารได้

2) สมุทัย เหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ อันได้แก่ ตัณหา 3 ประการอันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ คือ (1) กามตัณหา ความทะยานอยากในกามคุณ ที่เป็นสิ่งสนองความต้องการทางประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ (2) ภวตัณหา ความทะยานอยากในภาวะที่ตนกำลังเป็นอยู่นี้ตลอดไป หรือความอยากที่จะ ไปสู่ภาวะอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ (3) วิภวตัณหา ความทะยานอยากในเราที่พ้นไปเสียจากภาวะอยากจะ หลีกเลียงสิ่งที่ไม่พอใจจากสิ่งที่ตนกำลังได้รับ หรือไม่อยากพบภาวะที่ตนไม่ชอบใจในอนาคต แต่เนื่องจากความ เป็นไปในโลกนี้มีได้เป็นไปตามความอยาก แต่เป็นไปตามกฎของไตรลักษณ์ จึงทำให้ประสบกับความทุกข์

3) นิโรธ ความดับทุกข์ ภาวะที่ตัณหาดันสิ้นไป ภาวะที่เข้าถึงเมื่อกำจัดอวิชชา และสารถตัณหา ได้แล้ว ปราศจากความดิ้นรนทางใจเพื่อแสวงหาความเป็นอิสระ จากทุกข์ทั้งปวง คงเหลือแต่ความปรุงแต่งทางกายตามสภาพธรรมชาติ

4) มรรค ข้อปฏิบัติที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าสู่ภาวะนิโรธ คือความดับทุกข์ ได้แก่การปฏิบัติตาม มรรค มีองค์ 8 (อภิ.วิ. 35/144/93)

อริยสัจ 4 ประการนี้ เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งได้แก่ ทุกข์ แล้ว พิจารณาหาเหตุของทุกข์เพื่อแก้ปัญหา คือ สมุทัย เมื่อหาสาเหตุแห่งทุกข์ได้แล้ว ต้องหาวิธีแก้ทุกข์ หรือหา วิธีการเพื่อให้พ้นจากสภาพไม่พึงประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ คือนิโรธ แล้วจึงปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้ดับทุกข์ คือ นิโรธคามินีปฏิปทา อันได้แก่การดำเนินทางตามแนว มรรคมองค์ 8 หรือทางสายกลาง

2. สัมปรีชธรรม คือ ธรรมของสัตว์บุรุษ 7 ประการ อันได้แก่ (อง.สตตก. 23/65/91) , (พระพรหมคุณา ภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551 : 210)

1) ธีรมัญญตา ความเป็นผู้จักจรรณ หมายถึง รู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎ ธรรมชาติแห่งสรรพสิ่ง หรือรู้เหตุ รู้หลักการที่จะทำให้เกิดผล เช่น รู้ว่าอะไรเป็นเหตุให้ทำชั่ว อะไรเป็น หลักเกณฑ์แห่งความดี เป็นต้น

2) อัถถัญญตา ความเป็นผู้รู้จักอรรถ หมายถึง รู้ความหมาย รู้จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ที่เกิดขึ้น จากการกระทำนั้นๆ เช่น รู้หลักธรรมหรือภาชิตนั้นๆ มีความหมายอย่างไร มีความมุ่งหมายอะไร เมื่อปฏิบัติ ตามแล้วจะเกิดผลดีหรือผลเสียอย่างไร เป็นต้น

3) อัตตัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักตน คือรู้จักตนเองโดยฐานะ ภาวะ เพศ วัย ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมอื่นๆ มีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญาเป็นต้น แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน เมื่อรู้ว่าบกพร่องในเรื่องใด ก็ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4) มัตตัญญาตา ความเป็นผู้รักประมาณ คือ รู้จักความพอดี ความพอเหมาะสมควร ในการดำรงชีวิต เช่น การรู้จักประมาณในบริโภคอาหาร การรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ที่หามาได้ รู้จักประมาณในการทำงาน เป็นต้น

5) กาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาล คือรู้จักเวลาว่า เวลาไหนควร ไม่ควรทำอะไร การงานใด จะต้องใช้เวลาเท่าไร แล้วทำให้ตรงต่อเวลา ให้เป็นเวลา

6) ปุริสัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบริษัท คือรู้จักชุมชนและสังคม รู้กริยาที่จะพึงประพฤติ แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมต่อชุมชนและสังคมนั้นๆ

7) ปุคคลปโรธัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล คือ รู้จักบุคคลที่ยิ่งหย่อนกว่ากัน รู้ความแตกต่างแห่งบุคคลนั้นๆ ว่า ใคร ผู้ใด มีอธยาศัย หรือไม่ดี มีค่านิยมอย่างไร เป็นต้น

3. สันโดษ คือความยินดี ความพอใจ ความรู้จักเพียงพอด้วยปัจจัย 4 ที่ตนหามาได้ด้วยเรี่ยวแรงความเพียรโดยชอบธรรม เพราะมนุษย์โดยทั่วไปจะเกิดความพึงพอใจในแสวงหาในการบริโภคอย่างมาก เพราะฉะนั้น ความพอใจดังกล่าวนี้ ไม่ใช่หลักการตัดสินอรรถประโยชน์ ถ้าความพอใจไม่ได้มากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ก็อาจจะเป็นตัวการในการทำลายอรรถประโยชน์ได้ เช่น ทำให้หลงมัวเมา เสียคุณภาพชีวิต เป็นต้น 3 ประการ คือ

1) ยถาลภสสันโดษ ยินดีตามที่ได้ คือได้สิ่งใดมา หรือเพียรหาสิ่งใดมาได้ และสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตนปรารถนา ไม่ว่าจะหยาบหรือประณีตเพียงใด ก็ยินดีพอใจด้วยสิ่งนั้น ไม่ติดใจอยากได้สิ่งอื่น ไม่เดือดร้อน กระวนกระวายในสิ่งที่ตนไม่ได้ ไม่ปรารถนาสิ่งที่ตนได้หรือเกินไปกว่าที่ตนพึงได้โดยถูกต้อง ไม่เพ่งอยากได้ของที่คนอื่นไม่ได้ให้

2) ยถาพลสสันโดษ ยินดีตามกำลัง คือยินดีแต่พอกำลังร่างกายสุขภาพและวิสัยแห่งการใช้สอยของตน ไม่อยากได้เกินกำลัง หรือเมื่อได้มาแล้วไม่สามารถจะใช้กับกำลังร่างกายหรือสุขภาพได้ ก็ไม่หวังเหยี่ยวอมจะสละให้กับผู้อื่นได้

3) ยถาสารูปสันโดษ ยินดีตามสมควร คือ ยินดีตามที่เหมาะสมกับตน อันสมควรแก่ภาวะ ฐานะ แนวทางการดำเนินชีวิต และจุดมุ่งหมายการบำเพ็ญกิจของตน (ม.อ.2/188; อง.อ.1/81), (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551 : 105-106)

4. มงคล 38 ประการ หมายถึงหลักการดำเนินชีวิต หลักความประพฤติ 38 ประการ(ขุ.ขุ.25/5/3), (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551 : 274-277) เพื่อก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างสมบูรณ์แบบซึ่งพระพุทธเจ้าได้วางหลักไว้ เริ่มตั้งแต่การดำเนินชีวิตขั้นต้น จนถึงขั้นสูงสุด คือ ตั้งแต่โลกิยธรรม จนถึงโลกุตระธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เริ่มจากการดำเนินชีวิตจากสิ่งง่ายๆ ไปสู่สิ่งที่ยากที่สุด ครอบคลุมหลัก

จริยธรรม ในการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานให้เกิดคุณธรรมตั้งแต่เบื้องต้นจนถึงขั้นสูงสุด คือ จิตที่ปราศจากกิเลส มงคลชีวิต 38 ประการ เป็นหลักจริยธรรมสำหรับการดำรงชีวิตเพื่อการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จก้าวหน้า ซึ่งค่านิยมด้านต่างๆ ได้แก่ เรื่อง ทาน ศีล ความกตัญญู ความมีวินัย เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างบุคคลต่างๆ ที่ดำเนินไปด้วยความถูกต้อง จัดว่าเป็นหลักจริยธรรมที่จำเป็นและสำคัญมากที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติจะได้มีกำลังในการปฏิบัติตามมงคลชีวิตจากระดับต้น จนถึงระดับสูง

สรุป

การทุจริตคอร์ปชั่นเป็นปัญหาที่สังคมโลกต้องเผชิญ โดยเฉพาะประเทศไทยที่กัดกร่อนภาพลักษณ์ของประเทศให้เสียหาย และเป็นสนิมที่ทำร้ายสังคมอย่างฝังรากลึกไว้อย่างมาก จนทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่นิยมชมชอบยอมรับผู้ที่กระทำความผิดจนร่ำรวยบนเส้นทางไปสู่อบายมุขจนหลงลืมคุณธรรมประจำใจ และลืมแนวคิดพุทธจริยธรรมอย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะหิริ โอตตปปะ ฆราวาสธรรม และทศ 6 อันเป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นในสังคมไทยได้ ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติควรนำหลักพุทธจริยธรรมต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นหลักการปฏิบัติตนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี และการอยู่ร่วมกันด้วยดีของสังคม มาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นนี้ให้สิ้นซากต่อไป ถ้าไม่ทำเช่นนี้ ก็จะได้ชื่อว่าใกล้เคียงกันต่าง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2523). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะสงฆ์และรัฐบาล. (2557). *หนังสือหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นเอก. ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2557 (วิชาวินัย (กรรมบถ)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์ปชั่นในประเทศไทย*. รายงานการวิจัยสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร.
- วีรวีท คงศักดิ์. (2555). *คุณธรรมกับสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัทแวนแก้ว เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Srivithaya, S. (2015). The Rule of Law and the Reconciliation by Buddhist Ways in Thai Society. *Journal of MCU Peace Studies*. 3 (2), 20-29.